

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра (циклова комісія) театрознавства і акторської майстерності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

гарант ОП
Сценічне мистецтво
(Театрознавство)
доц. Гарбузюк М.В.
(Акторське мистецтво
драматичного театру і кіно)
доц. Плахотнюк О.А.

“ _____ ” _____ 20__ року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія театру ляльок

(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальність **026 Сценічне мистецтво**

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація **Акторська майстерність**

(назва спеціалізації)

факультет **культури і мистецтв**

(назва інституту, факультету, відділення)

Назва курсу	Історія театру ляльок
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Валова, 18
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет культури і мистецтв, кафедра театрознавства та акторської майстерності
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	02 Культура і мистецтво, 026 Сценічне мистецтво (Театрознавство)
Викладачі курсу	Рой Уляна Володимирівна, старший викладач кафедри театрознавства та акторської майстерності;
Контактна інформація викладачів	glouchkom@gmail.com, http://kultart.lnu.edu.ua/employee/tsyhanyk-myroslava-ivanivna, м. Львів
Консультації по курсу відбуваються	Для прикладу: щовівторка, 10.10-11.30 год. (вул. Валова, 18, ауд. 14) Також можливі он-лайн консультації. Для цього слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	http://kultart.lnu.edu.ua/course
Інформація про курс	Метою є ознайомити студентів акторського відділення зі специфікою та теоретичними засадами лялькового театру, різноманітністю його форм та художніх засобів, з видатними творчими колективами цього виду театру та окремими митцями, їхніми кращими творами.
Коротка анотація курсу	Протягом курсу передбачається відвідування вистав та різних мистецьких акцій, відео перегляд матеріалів. Вивчення різноманітних теоретичних праць, які мають на меті ознайомити із основними прикладами різновидів театру ляльок. Курс багатий на обговорення, розмови, дискусії та діалоги на основі побаченого та прочитаного.
Мета та цілі курсу	Навчальна програма курсу “Ляльковий театр” (36 годин) призначена для студентів 3 курсу акторського відділення. Вивчення курсу передбачає ознайомлення зі специфікою та теоретичними засадами цього виду театру, його різновидами, художніми засобами, історією розвитку традиційного та сучасного професійного лялькового театру. Під час курсу розглядаються сутнісні поняття, найважливіші проблеми, явища, події та факти, пов'язані зі світом театру ляльок.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: <ol style="list-style-type: none"> 1. Апарина Н. Японский театр Но. - М., 1984 2. Веселовский А. Старинный театр в Европе. - М., 1870. 3. Глускина А. Заметки о японской литературе и театре. - М., 1979. 4. Гришелева Л. Театр современной Японии. - М., 1977. 5. Гундзи М. Японский театр кабуки. - М., 1969. 6. Деммени Е.С.. Призвание - кукольник. Сборник. - Л., 1986. 7. Зінов'єва Т. До питання про архетипні риси персонажів українського вертепу. // Вісник Львівського університету. Серія мистецтво. – Вип. 3., 2003. – С. 15-23. 8. Иорик. История марионетки. - М., 1990.

	<p>9. Каранович А. Мои друзья куклы. - М., 1971.</p> <p>10. Королёв М. Искусство театра кукол. - Л., 1973</p> <p>11. Крег Е.Г. Актер і надмаріонетка // Про мистецтво театру. - К., 1979.</p> <p>12. Курбас Л. Про "Різдвяний вертеп" // Філософія театру. - К., 2001.</p> <p>13. Мейерхольд В. К истории и технике Театра // Мейерхольд В. Письма, речи, беседы. Т. 1. - М., 1968.</p> <p>14. Метерлинк М. Пьесы. – М., 1958.</p> <p>15. Некрылова А. Русские народные городские праздники, увеселения и зрелища. - Л., 1984.</p> <p>16. Некрылова А., Гусев В. Русский народный кукольный театр. – Ленинград, 1983.</p> <p>17. Образцов С. Актёр с куклой. - М.-Л, 1938.</p> <p>18. Образцов С. Моя профессия. - М., 1981.</p> <p>19. Русабров Є. З джерела живої води // Культура і життя. - № 35 -1989.</p> <p>20. Симонович-Ефимова Н. Записки петрушечника. - П., 1980.</p> <p>21. Слонимская Ю. Марионетка. // Аполлон. - № 3, 1916.</p> <p>22. Смирнова Н. Искусство играющих кукол. - М., 1983.</p> <p>23. Смирнова Н. И... оживают куклы. - М., 1982</p> <p>24. Смирнова Н. Советский театр кукол. 1918-1932. - М., 1963.</p> <p>25. Смирнова Н. Театр Сергея Образцова. - М., 1971.</p> <p>26. Смирнова Н. 10 очерков о театре "Цэндэрикэ". - М., 1979.</p> <p>27. Соломоник И. Традиционный театр кукол Востока. -М., 1983.</p> <p>28. Сперанский Е. Актёр театра кукол. - М., 1965.</p> <p>29. Сперанский Е. Повесть о странном жанре. - М., 1971.</p> <p>30. Тикамацу М. Драмы. - М., 1963.</p> <p>31. Федотов А. Техника театра кукол. - М., 1953.</p> <p>32. Франко І. До історії українського вертепа XVIII в. – Москва, 1991.</p> <p>33. Франко І. Нові матеріали до історії українського вертепа XVIII в. // Записки наукового товариства ім. Т.Г.Шевченка. - Львів, 1908.</p> <p>34. Ширман Н. Силуэт на экране. - К., 1989.</p> <p>35. Шоу Б. Шэкс против Шэва. // Пьесы. – Москва, 1969. – С.</p> <p>36. Юрковський Г. Проблеми дослідження різдвяної теми в театрі ляльок. // Вісник Львівського університету. Серія мистецтво. – Вип. 3., 2003. –С.24-28.</p> <p>37. Jurkowski H. Dzieje teatru lalek. Od antyku do romantyzmu. – Warszawa 1970.</p> <p>38. http://isthis.narod.ru/kukla/kukla/html</p>
Тривалість курсу	34 год.
Обсяг курсу	34 годин аудиторних занять. 3 них 16 годин лекцій, 18 годин практичних занять та 88 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>В результаті вивчення даного курсу студент повинен:</p> <p>знати: походження і витоки театральної антропології за ідеєю Є. Барби.</p> <p>вміти: визначати, використовувати знання з антропології для аналізу місця і впливу ритуалу та певних архетипів на сучасний театральний процес.</p>
Ключові слова	Театр, метод, ритуал, транс, тренінг, аналіз, теорія.
Формат курсу	Очний

	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем
Теми	<p>Тема 1. Витоки, походження лялькового театру. Класифікації різновидів ляльок театру.</p> <p>Тема 2. Традиційні східні лялькові театри.</p> <p>Тема 3. Театр тіней у країнах Сходу та Європи</p> <p>Тема 4. Античний ляльковий театр.</p> <p>Тема 5. Біблійні сюжети в історії лялькового театру.</p> <p>Тема 6. Український вертеп – витоки, організація, різновиди, персонажі.</p> <p>Тема 7. Рицарські вистави театру ляльок.</p> <p>Тема 8. Герої вуличної лялькової народної комедії.</p> <p>Тема 9. Авторські та кабаретові аматорські лялькові театри кінця XIX – початку XX ст</p> <p>Тема 10. Ляльковий театр початку XX ст. Драматургія для лялькового театру: постаті, сюжети і проблематика творів</p> <p>Тема 11.</p> <p>Нові лялькарі в Празі та створення театру “УНІМА”</p> <p>Тема 12.</p> <p>Театри ляльок під керівництвом Євгенія Демені</p> <p>Тема 13.</p> <p>Ляльковий театр Сергія Образцова</p> <p>Тема 14. Сучасний український ляльковий театр: фестивалі, постаті, стильові напрямки, проблеми.</p> <p>Тема 15. Майстерність актора-лялькаря.</p>
Підсумковий контроль, форма	Усна відповідь на семінарських заняттях.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з гуманітарних дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату культурології, літературознавства, історії театру та теорії драми, вступ до театрознавства.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, колаборативне навчання (форми – групові проекти, тьюторство, студентська розробка і постава інтермедійних сценок), дискусія
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання загально вживаних програм і операційних систем, доступу до мережі Інtranет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні: 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 30; • модулі: 20 семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20; • залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50. <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної</p>

	<p>недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Витоки та генезис театру ляльок. 2. Класифікації різновидів ляльок театру. 3. Найдавніші театри маріонеток Індії. 4. Китайський ляльковий театр Гуанджоу . 5. Японський ляльковий театр Нінгіо—дзэндзурі або “Бунраку”. 6. Організація театральних видовищ театру тіней в Індії та Китаї. 7. Жанр лялькового театру – “Китайські тіні”. 8. Театр тіней “Ваянг—куліт” Малайзії та Індонезії. 9. Комедійний театр тіней у Туреччині — “Карагеза”. 10. Організація вистав у іранському театрі тіней — “Фанусе—хаяль”. 11. Згадки про театр тіней у праці Платона “Держава”. 12. Театр ляльок в античній театральній культурі. 13. Театр ляльок в Західній Європі доби Середньовіччя. 14. Біблійні сюжети в історії лялькового театру. 15. Загальні витоки та риси різдвяних лялькових вистав у Польщі, в Білорусі та в Україні. 16. Український вертеп як двосидна модель суспільства, поєднання сакрального та народного. 17. Вертеп поміщика Г.Галагана, його структура. 18. Сицилійський театр маріонеток: організація видовищ, естетика. 19. Структура ляльок рицарського театру. 20. Італійська лялькова комедія імпровізацій: витоки, організація, персонажі. 21. Головні персонажі комедії імпровізацій. 22. Персонаж Буратіно- перший герой італійської народної лялькової комедії. 23. Арлекін – один з основних героїв італійської народної лялькової комедії. 24. Полішинель – герой італійської народної лялькової комедії. 25. Караген – герой вуличної лялькової народної комедії. 26. Чеський лялькар Матей Копецький та його ляльковий персонаж Кашпарек. 27. Російський персонаж Петрушка: основний сюжет вистави та організація видовища. 28. Запорожець – персонаж українського вертепу 29. Театр ляльок та естетичні пошуки європейської художньої еліти XIX століття. 30. Кабаретові лялькові театри кінця XIX ст. 31. Гордон Крег – теоретик театру маріонеток. 32. Внесок Б.Шоу у розвиток лялькового театру.

	<p>33. Творчість Йозефа Скупи.</p> <p>34. Від Кашпарека до соціальних героїв. Тема маленької людини у театрі ляльок.</p> <p>35. Цілі та завдання Міжнародної Спільки діячів театру ляльок.</p> <p>36. Російський театр ляльок поч. ХХ ст. художників Єфімових.</p> <p>37. Театр Петрушки під керівництвом Євгенія Демені у складі Ленінградського ТЮГу.</p> <p>38. Теоретичні погляди, творчий метод Сергія Образцова.</p> <p>39. "Незвичайний концерт" Сергія Образцова.</p> <p>40. Міжнародні лялькові фестивалі в Україні.</p> <p>41. Сучасні українські лялькові театри та провідні режисери.</p> <p>42. Сучасні художники в українському ляльковому театрі.</p> <p>43. Театр ляльок і театр живого актора: їх естетична спорідненість, діалект взаємодії та художньої самодостатності.</p> <p>44. Закони руху маріонетки та ляльки „рукавички”: спільне та відмінне. Вплив цих законів на естетику театрів, що використовують певний різновид ляльок</p> <p>45. Здатність театру ляльок до консервації засобів, ідей, форм та типів театральних Поняття про традиційний та сучасний театри ляльок.</p> <p>46. Проблеми дослідження Різдвяної теми в театрі ляльок (За Г.Юрковським).</p> <p>47. Архетипні риси персонажів українського вертепу. (Т.Знов'єва)</p> <p>48. Особливості драматичних творів народних лялькових комедій: народна комедія про „Панча і Джуді”, „Екзамен Арлекіна ”</p> <p>49. Дует актора-лялькаря та ляльки в сучасному ляльковому театрі.</p> <p>50. Тенденція до оживлення та не функціонального використання побутових предметів у ляльковому театрі – як спроби пошуку нових форм та образів.</p> <p>51. Естетичні функції маски, її різновиди та їх класифікація. Ширма та ляльководство у відкритому способі. "Живий план" у театрі ляльок.</p> <p>52. Місце театру ляльок в сучасному мистецтві.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) (лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1 тиждень / год	Тема 1. Витоки, походження театру. Класифікації різновидів ляльок театру.	Лекція\практичне заняття	1. Jurkowski H. Dzieje teatru lalek. Od antyku do romantyzmu. – Warszawa 1970. 2. Веселовский А. Старинный театр в Европе. - М., 1870. 3. Духанина Л. Куклы и театр. – М.,2002. – 116с.	Перегляд вистав/ведення конспекту	08.09.2020
2 тиждень / год	Тема 2. Традиційні східні лялькові театри.	Лекція\практичне заняття	1. Апарина Н. Японский театр Но. - М., 1984	Перегляд вистав/ведення конспекту	15.09.2020

			<p>2. Глускина А. Заметки о японской литературе и театре. - М., 1979.</p> <p>3. Гришелева Л. Театр современной Японии. - М., 1977.</p> <p>4. Гундзи М. Японский театр кабуки. - М., 1969.</p>		
3 тижде нь / год.	Тема 3. Театр тіней у країнах Сходу та Європи	Лекція\ практич-не заняття	<p>1. Соломоник И. Традиционный театр кукол Востока. -М., 1983.</p> <p>2. Духанина Л. Куклы и театр. – М.,2002. – 116с.</p>	Перегляд вистав/ведення конспекту	22.09.2020
4 тижде нь / год	Тема 4. Античний ляльковий театр.	Лекція\ практич-не заняття	<p>1. Духанина Л. Куклы и театр. – М.,2002. – 116с.</p> <p>2. Веселовский А. Старинный театр в Европе. - М., 1870.</p> <p>3. Jurkowski H. Dzieje teatru lalek. Od antyku do romantyzmu. – Warszawa 1970.</p>	Перегляд вистав/ведення конспекту	29.09.2020
5 тижде нь / год	Тема 5. Біблійні сюжети в історії лялькового театру.	Лекція\ практич-не заняття	<p>1. Jurkowski H. Dzieje teatru lalek. Od antyku do romantyzmu. – Warszawa 1970.</p> <p>2. Зінов'єва Т. До питання про архетипні риси персонажів українського вертепу. // Вісник Львівського університету. Серія мистецтво. – Вип. 3., 2003. – С. 15-23.</p> <p>3. Духанина Л. Куклы и театр. – М.,2002. – 116с.</p>	Перегляд вистав/ведення конспекту	06.10.2020
6 тижде нь / год	Тема 6. Український вертеп – витоки, організація, різновиди, персонажі.	Лекція\ практич-не заняття	<p>1. Юрковський Г. Проблеми дослідження різдвяної теми в театрі ляльок. // Вісник Львівського університету. Серія</p>	Перегляд вистав/ведення конспекту	13.20.2020

			мистецтво. – Вип. 3., 2003. –С.24-28. 2. Франко І. До історії українського вертепа XVIII в. – Москва, 1991.		
7 тиждень / год.	Тема 7. Рицарські вистави ляльок театру	Лекція\ практич-не заняття	1. Иорик. История марионетки. - М., 1990. 2. Духанина Л. Куклы и театр. – М.,2002. – 116с. 3. Слонимская Ю. Марионетка. // Аполлон. - № 3, 1916.	Перегляд вистав/ведення конспекту	20.10.2020
8 тиждень / год	Тема 8. Герої вуличної лялькової народної комедії.	Лекція\ практич-не заняття	1. Духанина Л. Куклы и театр. – М.,2002. – 116с. 2. Jurkowski H. Dzieje teatru lalek. Od antyku do romantyzmu. – Warszawa 1970.	Перегляд вистав/ведення конспекту	27.10.2020
9 тиждень / год.	Тема 9. Авторські та кабаретові аматорські лялькові театри кінця XIX – початку XX ст	Лекція\ практич-не заняття	1. Сперанский Е. Повесть о странном жанре. - М., 1971. 2. Jurkowski H. Dzieje teatru lalek. Od antyku do romantyzmu. – Warszawa 1970.	Перегляд вистав/ведення конспекту	03.11.2020
10 тиждень / год	Тема 10. Ляльковий театр початку XX ст. Драматургія для лялькового театру: постаті, сюжети і проблематика творів	Лекція\ практич-не заняття	1. Крег Е.Г. Актор і надмаріонетка // Про мистецтво театру. - К., 1979. 2. Курбас Л. Про "Різдвяний вертеп" // Філософія театру. - К., 2001. 3. Мейерхольд В. К истории и технике Театра // Мейерхольд В. Письма, речи, беседы. Т. 1. - М., 1968.	Перегляд вистав/ведення конспекту	10.11.2020
11 тиждень / год.	Тема 11. Нові лялькарі в Празі та створення театру “УНІМА”	Лекція\ практич-не заняття	1. Образцов С. Актёр с куклой. - М.-Л, 1938. 2. Образцов С. Моя профессия. - М., 1981. 3. Русабров С. З джерела живої води // Культура і життя. - № 35 -1989.	Перегляд вистав/ведення конспекту	17.11.2020

			4. Смирнова Н. Советский театр кукол. 1918-1932. - М., 1963. 5. Смирнова Н. Театр Сергея Образцова. - М., 1971.		
12 тиждень / год	Тема 12. Театри ляльок під керівництвом Євгенія Демені	Лекція\ практич-не заняття	1. Деммени Е.С.. Призвание - кукольник. Сборник. - Л., 1986.	Перегляд вистав/ведення конспекту	24.11.2020
13 тиждень / год.	Тема 13. Ляльковий театр Сергія Образцова	Лекція\ практич-не заняття	1. Образцов С. Актёр с куклой. - М.-Л, 1938. 2. Образцов С. Моя профессия. - М., 1981. 3. Смирнова Н. Искусство играющих кукол. - М., 1983. 4. Смирнова Н. И... оживают куклы. - М., 1982 5. Смирнова Н. Советский театр кукол. 1918-1932. - М., 1963. 6. Смирнова Н. Театр Сергея Образцова. - М., 1971.	Перегляд вистав/ведення конспекту	01.12.2020
14 тиждень / год	Тема 14. Сучасний український ляльковий театр: фестивалі, постаті, стильові напрямки, проблеми.	Лекція\ практич-не заняття	Рівненський обласний театр ляльок (режисер Л.Попов), Хмельницький обласний державний театр ляльок (С.Брижань), Полтавський обласний театр ляльок (Д.Нуязін) Луганський обласний театр ляльок (Е.Ткаченко), Івано-Франківський обласний театр ляльок (Я.Грушецький), Херсонський обласний театр ляльок (Б.Чуприна), Чернівецький обласний театр ляльок (Р.Неупокоев). Художники в ляльковому театрі: М.Данько, Я.Данилів,	Перегляд вистав/ведення конспекту	08.12.2020

			В.Задорожня, М.Ніколаєв.			
15 тижде нь / год.	Тема Майстерність актора-лялькаря.	15.	Лекція\ практич-не заняття	Відео перегляд зустрічі з Майстром Берном Огородником. https://worldsofpuppets.com/who-is-bernd-ogrodnik/	Перегляд вистав/веден ня конспекту	15.12.2020
16 тижде нь / год	Тема Майстерність актора-лялькаря.	16.	Лекція\ практич-не заняття	Створення ляльки.	Перегляд вистав/веден ня конспекту	22.12.2020